

Het Kosterluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 10
2016

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Marina Klis, Koos Nieuwenhuizen, Rien Visser, Netty Waarts

no. 1
maart

Van de redactie

Het jaar 2016 is alweer een eindje op weg. U leest nu in het eerste nummer van Het Kosterluik in 2016. Terecht heeft u het gevoel van: we hebben er toch al één gehad. Klopt, de redactie heeft een beetje moeite om de nummers goed te verdelen over het jaar. Dat heeft vooral te maken met de data van de lezingen. Maar als u het niet erg vindt, wij kunnen er mee leven.

We dachten een klein Kosterluik te krijgen deze keer. Maar nu het klaar is, blijken het toch weer zes bladzijden te zijn.

Ik hoop dat u het niet erg vindt, wij kunnen er goed mee leven. Het is alleen maar een goed teken. We hebben te maken met een actieve vereniging waar van alles en nog wat te doen

is. En daar leest u over in dit nummer van ons verenigingsblad. Veel leesplezier toegewenst.

Rien Visser

Van de bestuurstafel

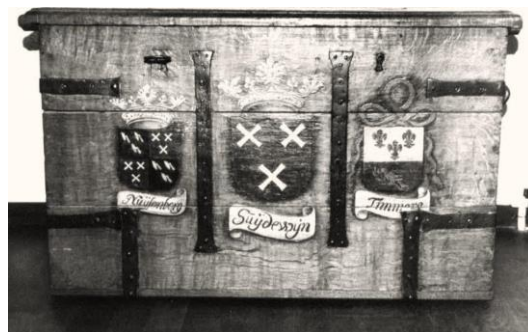
Begin januari hebben we gekeken naar wat er dit jaar op ons programma staat. En niet alleen aan lezingen en excursies maar ook op het bestuurlijke vlak. Waar willen we naar toe als vereniging, welke activiteiten kunnen of moeten wij nog meer oppakken? Hoe staan we er voor? Welke projecten lopen er? Hebben zich al nieuwe vrijwilligers gemeld voor projecten?

Gelukkig constateerden wij ook, dat er met veel enthousiasme weer projecten gestart zijn en dat sommige plannen al ver zijn uitgewerkt.

Zo is inmiddels onze website door Joep Huijbregts en Netty Waarts al ingrijpend aangepast. Er zijn meer selectiemogelijkheden ingebouwd waardoor veel items, artikelen en foto's, gemakkelijker kunnen worden gevonden en ingezien. Andere objecten moeten nog geïnventariseerd worden om digitaal te kunnen worden bekeken. Dit is een proces dat niet één, twee, drie klaar is maar continu aandacht vraagt. Er is door Joep en Netty heel veel werk verzet en vele uren hebben zij in de aanpassingen van onze site gestoken. Want er zit heel veel, voor ons onzichtbare techniek, achter zo'n website met vele mogelijkheden en onmogelijkheden. Voor deze inspanningen past onze hartelijke dank!

Op donderdagmiddagen, en soms ook op andere dagen, werd de afgelopen periode de bibliotheek door Ad Rijken en enkele bestuursleden doorgespit, alle boeken werden geïnventariseerd en hernummerd om ze ook digitaal te kunnen opslaan. Jan Rijken maakte trouwens nieuwe rekken in de boekenkasten zodat de boeken keurig blijven staan. Zo krijgen we inzicht en overzicht. Dank voor dit mooie stukje werk.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen rond het oude gemeentehuis in de Raadhuisstraat hebben we navraag gedaan bij de gemeente naar de 'oude dorpskist' die altijd in dit gebouw stond te pronken. Wij kregen het geruststellende bericht dat 'onze Sprang-Capelse kist' een prominente plaats heeft gekregen op de vide bij de raadszaal in het gemeentehuis in Waalwijk. Dus als u in het gemeentehuis komt, ga eens een kijkje nemen. Het is een pracht exemplaar.

Daarnaast hebben we bij de gemeente nogmaals aandacht gevraagd voor de restauratie van de monumentale muur met toegangshek bij de begraafplaats in Sprang. Men is er (nog ambtelijk) mee bezig, kregen we te horen. Het heeft en houdt onze aandacht.

Uiteraard hebben we ter voorbereiding op de jaarvergadering onze financiële zaken doorgenomen. U krijgt hierover een toelichting op de jaarvergadering. Het bestuur constateert met tevredenheid dat onze vereniging gelukkig in een goede en gezonde financiële positie verkeert.

Tot zover het nieuws van de bestuurstafel en ik hoop u 14 maart a.s. weer op onze lezing over Het Gezin' te mogen begroeten.

Piet Pruijssers, voorzitter

Vernieuwde website

Nog nooit op de website van onze vereniging gekeken?

Dan moet u dat echt eens een keer doen. Nu helemaal. Want de website is weer mooier en toegankelijker geworden. Met dank aan de beheerders van die website: Joep Huijbregts en Netty Waarts.

Misschien zegt u wel: 'Wat een overbodige aandachttrekkerij, want hieronder staat ook altijd al een oproep.' Dan heeft u gelijk. Toch maar even kijken op de website.

Van de penningmeester

Contributie

Mede door de automatische incasso, is er al aardig wat contributie binnen. Langs deze weg wil ik degenen die nog niet betaald hebben, verzoeken dat vóór 1 maart te doen.

In de Algemene Ledenvergadering van 24 november 2014 is besloten het voordeel van automatische incasso terug te geven aan de leden. Bij automatische incasso wordt de contributie met € 1,00 verlaagd. Wilt u ook minder betalen en heeft u nog geen formulier ingeleverd, lever het dan snel in om ook voor die korting in aanmerking te komen.

Jaarrekening

Bij de stukken voor de ALV treft u de jaarrekening over 2015 aan. Deze laat een tekort zien van € 843,00. Het tekort wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de hogere kosten van het Kerkenboek. Wij verwachten dit jaar nog een aantal boeken te verkopen wat de kas weer ten goede zal komen.

Hans van den Burg

Verslag van de lezing op 25 januari 2016 over 'Gouden handel' door Kees Uittenhout

Voor een volle zaal, met meer dan 130 mensen, heet onze voorzitter 'de sprekers' voor deze avond welkom. Piet Pruijssers memoreert dat het een bijzondere avond wordt. Onze dorpsgenoot Kees Uittenhout verzorgt de avond; bijgestaan door Odet Sleeswijk die voorleest uit het boek 'Gouden Handel'. Bertram van der Veer verzorgt de muzikale omlijsting. Kees onderstreept ook nog eens het bijzondere van de avond. Het wordt geen lezing over vrolijke en plaatselijke onderwerpen maar het gaat over een zwarte bladzijde uit ons vaderlandse geschiedenis.

Hoe kom je nu op het idee een onderzoek te doen en een boek te schrijven over de Nederlandse slavenhandel in de Gouden Eeuw? Je ontmoet wel eens mensen en zo ook Odet, waarvan de kleur aangeeft dat ze niet uit de Achterhoek komt, maar uit Suriname en haar voorvaders zelfs uit Afrika. Al pratende ontstaat het idee om een boek te schrijven over die slavenhandel, waarvan Odet 'het product' is. Informatie is er genoeg te vinden over die slavenhandel. Nederlanders hebben de eigenschap om alles op te schrijven en te registreren.

Kees vertelt over het ontstaan van het boek. Hij schrijft het verhaal als blanke, mogelijke nakomeling van een

slavenhandelaar. Zijn muze, Odet, leest het boek vanuit een ander perspectief: vrouw, zwart en mo-

gelijke nakomeling van een slaaf uit Afrika. Zijn er grotere verschillen om naar een stuk geschiedenis te kijken?

Kees vertelt daarna over het ontstaan van Suriname. Tot 1600 was er geen belangstelling voor de slavenhandel. Men was meer op zoek naar goud. En niet vergeten dat we in oorlog met de Spanjaarden waren. Naast de VOC ontstond de West-Indische Compagnie die de handel met de West voor zijn rekening nam. Maar het waren vooral piraten die het de Spanjaarden erg lastig maakten. Met als hoogtepunt de verovering van de zilvervloot door Piet Hein in 1628.

We horen over heel wat ontwikkelingen over het verdelen en veroveren van koloniën. Bij de Vrede van Breda in 1667 komt Suriname in handen van de Nederlanden als ruil tegen het latere New York. Op de 150 suikerrietplantages in Suriname ontstaat dan behoefte aan arbeidskrachten. De Nederlanden nemen handelsposten over van de Portugezen in Ghana. Daar zijn slaven te koop. De stam van Ashinti zien handel in slaven. Zij worden geruild tegen wapens. Maar dan komt het vervoer. De slaven worden als pakketten opgestapeld in de kleine ruimten van de schepen. Tijdens een overtocht sterft 20% van de slaven. De schepen worden door haaien gevolgd. Dat zegt al genoeg. Het zijn afschuwelijke overtochten met zoveel slaven aan boord. De uitdrukking: hij stinkt een uur in de wind, komt van de slavenschepen die in de haven van Paramaribo arriveerden.

Kees schetst het leven op de plantages. De eigenaren wonen in Amsterdam. Zetbazen moeten veel geld verdienen voor hen. En de slaven letterlijk onder de knoet houden. Kortom een gruwelijk leven leiden de slaven. De afbeeldingen die we zien spreken boekdelen. En alsof dat nog niet genoeg is, leest Odet een bijpassende passage uit het boek voor.

Slaven vluchten het oerwoud in. Daar ontstaat een leger van gevluchte slaven, de marrons. Ook al stuurt Nederland soldaten om de bevrijde slaven te bestrijden, de ontwikkelingen zijn niet tegen te houden. De ergste straf voor die militairen is om doodgeschoten te worden door een marron, een bevrijde slaaf.

Elk jaar op 10 oktober is het in Suriname nog steeds Marrondag.

In 1795 ontstaat er onder leiding van slaaf Tula een opstand op Curaçao. Dat is het begin van de slavenemancipatie.

Onder leiding van de Britten, in die tijd de machtigste natie, wordt gewerkt naar een afschaffing van de slavenhandel.

Kees schetst de problemen na de afschaffing van de slavernij. De slaven kunnen moeilijk terug naar Afrika.

Odet sluit af met een passend gedicht. Wij zijn er stil van.

Rien Visser

De schatkamer

Wat weg mag

'Ons Huis' staat vol. Vol met spullen. Mooie historische, unieke voorwerpen die wat vertellen over de geschiedenis van ons heem. Maar ook: 'Ons huis' staat té vol. Het bestuur wil wat overzicht creëren en dus wat gaan opruimen. Uiteraard blijft de dank aan alle gevers die ons de spulletjes bezorgd hebben. Wat er nu in veelvoud staat, hebben we geïnventariseerd en kan dus wat ons betreft uit de collectie.

We hebben daar wat spelregels voor op gesteld:

- wie het eerst komt, het eerst maalt;
- als u belangstelling heeft voor een van de genoemde artikelen kunt u dat aangeven door een mail te sturen aan marina.klis@gmail.com; we maken dan een afspraak in 'Ons Huis';
- in principe gaat het om gratis afhalen, maar een bijdrage naar uw eigen inzicht voor de verenigingskas wordt uiteraard erg op prijs gesteld.

Hieronder vindt u de beschrijvingen.

- 6 stoelen met skai bekleding en houten armleuningen;
- een haarspit en haarhamer;
- een korenzeis / handzeis;
- 2 maal het bord 'verboden toegang';
- 2 sets doorlopers (schaatsen);
- een schijnwerper;

- een zwengelboor;
- een oude Knittax breimachine.

Graag voor 1 april reageren daarna worden de voorwerpen geschonken aan de stichting 'Gered gereedschap'.

Wat binnen gekomen is

In deze rubriek ook aandacht voor nieuwe spullen die mensen geschonken hebben, waarvoor onze hartelijke dank.

Van de familie Spuybroek ontvingen we een overzichtsfoto van de verzetsgroep André.

Van Koos Nieuwenhuizen ontvingen we een oude trekzaag.

Raadsel

In 'Ons Huis' ligt de steen, die u op bijgaande foto ziet. Tot nu toe is onbekend uit welk huis of pand deze afkomstig is. Weet een van onze lezers dat misschien? Mail uw antwoord naar marina.klis@gmail.com.

Piet Konings

Uit het archief van wijlen Piet Konings mocht het bestuur twee dozen boordevol documenten ontvangen. Zeer veel interessante zaken die momenteel beschreven en gerubriceerd worden. O.a.:

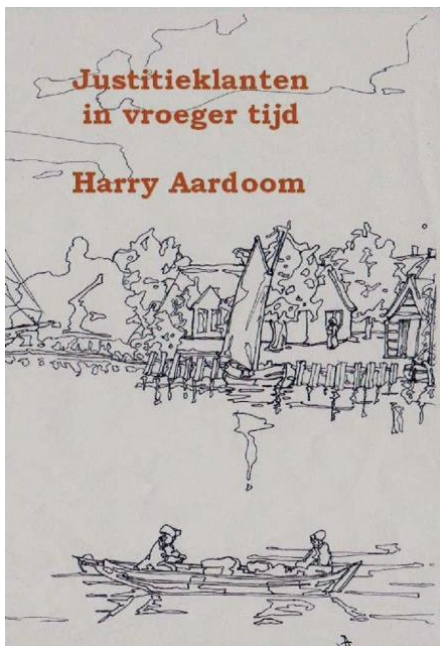
- een aantal unieke uitgaven van de heemkundevereniging over de Tweede Oorlog c.q. Jan de Rooij
- uitgaven betreffende 's Grevelduin-Capelle
- krantenartikelen over de overgang van Sprang-Capelle naar Waalwijk, met daarbij een unieke herdenkingskaart
- foto's, stambomen, familiechronieken, verhalen, liederen, en nog veel meer.

In toekomstige uitgaven van Het Kosterluik en Bruggeske zullen hier zeker zaken uit gepubliceerd gaan worden.

Marina Klis

Het eerstvolgend Bruggeske

Er wordt alweer hard gewerkt aan een nieuw Bruggeske. Dit voorjaar verschijnt er een Bruggeske met in ieder geval als inhoud: **Justitiekanten in vroeger tijd**

Van de heer Harry Aardoom uit Dordrecht ontving de redactie van Bruggeske een mooi aanbod. Korte verhalen naar aanleiding van akten uit de archieven van de Hoge Vierschaar van Zuid-Holland, van 'de Hooge Vierschaer der Heerlyckheijt van Strijen' en van het Gerecht van Dordrecht: de 'Camere Judiciale der stadt Dordrecht'. Aardoom neemt als hobby rechtbankverslagen van vroeger tijd door en hij trof zeven interessante stukken aan die Sprang-Capelle betroffen. De stukjes die hij hierover schreef zijn dus gebaseerd op echte gebeurtenissen en veroordelingen, en ze lezen als kleine detectiveverhaaltjes. Met titels als: 'Emoties rond een doop', 'Haantjesgedrag' en 'Kwaad kersen eten', neemt hij de lezer mee terug in de tijd.

Over zichzelf schrijft hij: ik ben geen jurist. Als politiearts heb ik wel vaak met aangehouden mensen gepraat. Mijn belangstelling voor rechtszaken van vroeger tijd betreffen alleen de menselijke aspecten. In de verslagen van verhoren werden vaak impliciet angsten en zorgen van de verdachten beschreven. Sommige mensen werden zó scherp geportretteerd dat zij met hun emoties herkenbare medemensen zijn. Het zouden mensen uit onze straat kunnen zijn.

Goed gedocumenteerd en voorzien van alle bronnen, zo zien zijn twee boekjes eruit, die hij over rechtbankzaken reeds publiceerde: 'Justitiekanten in vroeger tijd' (2012), en 'Gewone mensen in vroeger tijd' (2014), o.a. te koop bij boekhandel Vos en Van der Leer in Dordrecht.

De heer Aardoom is 72 jaar, al een poos gepensioneerd. Hij leest vlot oud Nederlands en heeft veel tijd doorgebracht in het Nationaal Archief in Den Haag en het Regionaal Archief in Dordrecht.

Huisnummering 1951

Ook van Jan Korpershoek ontvingen wij een mooi aanbod. Hij werkte een document uit vanuit het oorspronkelijke getypte document uit het Streekarchief Langstraat Heusden Altena over de in 1951 nieuw ingevoerde huisnummering in Sprang-Capelle. Voor 1951 was er voor elke kern een eigen doorlopende huisnummering die niet aan een straat gekoppeld was. De huisnummering begon in Sprang met de letter A, in Vrijhoeve met B en in Capelle met C of D.

Voordat de nieuwe huisnummering kon worden opgezet was het nodig de toenmalige straatnamen vast te stellen, namelijk: handhaven dan wel vervangen. Bij raadsbesluit van 25 mei 1951 en van 29 juni 1951 is de lijst met straatnamen vastgelegd. Dit heeft Jan nu in een interessant en doorzoekbaar artikel uitgewerkt en biedt het onze heemkundevereniging ter publicatie aan.

Marina Klis

Herdenking van de slag bij het Kapelse Veer op zaterdag 30 januari 2016

Ook dit jaar was het weer uitzonderlijk slecht weer. De regen viel met bakken uit de hemel.

Het brengt ons terug bij de zware gevechten die hier hebben plaatsgevonden in de zeer strenge winter van de jaarwisseling 1944/ 1945. Het heeft de betrokken partijen niet weerhouden om ook nu weer om elf uur bij de herdenking aanwezig te zijn. De herdenking is in een plechtige sfeer verlopen waarbij er volledig recht is gedaan aan het geven van de eer aan allen die voor onze vrijheid het leven hebben gelaten.

De herdenking brengt ons terug op die laatste dag van de slag in 1945 toen het pleit is beslecht in het voordeel van

de Geallieerden.

De plechtigheid is geleid door Ton Guezen van de stichting 'Pheasant Waalwijk'. Na een korte inleiding door Ton Guezen is de 'last post' ten gehore gebracht waarna een stilte in acht werd genomen. Vervolgens zijn bij het monument door de volgende organisaties en andere belangstellenden bloemen gelegd:

CANADESE AMBASSADE

Michael Hogan, Canadese Militaire Attaché

1e POOLSE PANTSERDIVISIE NEDERLAND

Bolek Krzeszewski, voorzitter

Frans Olejek, secretaris

Leon Stolarz, zoon van luitenant Stolarz

Adrie van Tiggelen, dochter van luitenant Stolarz

Nog enkele leden van de vereniging

ROYAL CANADIAN LEGION Branch nr. 05

Gerard Hendriks, president

Enkele leden

47 ROYAL MARINE COMMANDO

Marc de Bolster, webbeheerder.

Ken Cowdery, voorzitter van de association

BRITISCH LEGION NED.

Eric Geurts, voorzitter

OUD COMMANDO'S BRABANT

Ongeveer 10 leden

GEMEENTE WAALWIJK

Wethouder Jan van Groos

SCHOOL PCBS DE BRON
Enkele leerlingen

En belangstellenden uit de gemeente Waalwijk en Sprang-Capelle.
Na afloop van de plechtigheid is een bijeenkomst gehouden in de school 'De Bron' in Capelle om na te praten over de herdenking en de contacten aan te halen.

Hans Bakkenist

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Ik heb het jullie niet zo moeilijk gemaakt, gezien de grote hoeveelheid inzendingen. Opvallend was dat de leden uit de Kerkstraat en de Van der Duinstraat wel heel snel reageerden. Maar dat is begrijpelijk, want zij wonen tenslotte dicht de plek waar de foto gemaakt is.

Op de foto staat de voet van het afscheidingshek bij Kerkstraat 85.
De winnaar is W. Treffers, Van der Duinstraat 13. Het flesje wijn komt naar je toe.

Waar is dit?

Deze keer is het de beurt van de kern Vrijhoeve. Deze wijk strekt zich **voor mij** uit ten noorden en ten zuiden van de Raadhuisstraat. Het is verwarrend dat in Sprang een gedeelte Raadhuisstraat is en ook in Vrijhoeve. Maar dat maakt de zoektocht alleen maar spannender.

De opgave is te vinden in het buitengebied van Vrijhoeve. Je moet toch even van de fiets af om het te ontdekken. En ook een klein beetje brutaal zijn om het voorwerp van de foto te ontdekken. En ik weet zeker dat er leden zijn die dit al eens gezien hebben.

Ik ben benieuwd naar de oplossingen.

Succes ermee!

Bel uw oplossing door naar de redactie van 'Het Kustersluik', Netty Waarts, tel. 312210 of stuur een mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 10.1'. Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

**Kijk regelmatig op de website van heemkundevereniging Sprang-Capelle
www.heemkundesprangcapelle.nl**